PAGINA 3
De spreekwoordelijke waarheid

PAGINA 5
Psalm 12: Gods Woord van waarheid overwint

EN VERDER
- pagina 5 - Nieuwe rubriek: Jonggelovig
- pagina 6 - Kerktorens en Actie Kerkbalans
- pagina 7 - Afscheid van een gastvrouw

Kerk in Zoetermeer

Uitgave van de Protestantse Gemeente Zoetermeer

8e jaargang | nummer 2 | februari 2024

Wat is waarheid?

Zolang als de Bijbel werd gezien als Gods eigen woord, zolang was de Bijbel ook waar. Van kaft tot kaft. Maar wat is waar? Voor ons en in de Bijbel? In de laatste halve eeuw is het begrip waarheid een heikel onderwerp geworden. Zeker met het lidwoord 'de' ervoor. De waarheid achterhaalt de snelle leugen niet meer. En hoe zit dat dan in de Bijbel?

Het begrip 'waarheid', dat één van de kernbegrippen in de filosofie was, is geworden tot iets dat vrees en protest opwekt. Niemand heeft immers de waarheid in pacht. Een zoektocht naar waarheid wordt niet meer beschouwd als een bescheiden poging orde te brengen in onze chaotische werkelijkheid, maar als een onbeschaamde greep naar de macht.
Macht heb je immers als je met de waarheid kunt spelen, en omgekeerd. De begrippen 'waar' en 'waarheid' zijn in de geschiedenis verweven met gewelddadige onderdrukking en intolerantie. Het 'ware' geloof heeft geleid tot veel bloedvergieten. Redenen genoeg dus om het over de waarheid en de Bijbel te hebben.

Werkelijk waar

Over het waarheidsbegrip zijn dikke filosofische boeken geschreven. Maar het basisprincipe is en blijft sinds Aristoteles eenvoudig: een uitspraak is waar als blijkt dat het werkelijk zo is. Als ik zeg 'het regent', dan is dat 'waar' als het op dat moment inderdaad regent. 'Waarheid' en 'werkelijkheid' liggen dan ook dicht bij elkaar; iets wat gezegd wordt is 'waar' als het een werkelijkheid weergeeft.
Deze alledaagse betekenis is de grondbetekenis. Het is niet verbazingwekkend dat we die zo ook terugvinden in de Bijbel, zowel in het Oude als het Nieuwe Testament. In Genesis 42:16 wordt verteld dat Jozef zijn broers gijzelt om te zien 'of zij de waarheid' spreken. Het tegengestelde van 'waarheid' is hier 'leugen' en niet zozeer 'onwaar'.
Zo ook in Lucas 22:59: tijdens het verhoor van Jezus door de Joodse Raad zegt een man tegen de discipel Petrus dat hij wel degelijk bij Jezus hoorde. In de Griekse tekst staat hier een uitdrukking met 'waarheid', die daar betekent dat het 'wel degelijk', 'echt' zo is.

Waar en betrouwbaar

Wie de concordantie raadpleegt voor de Statenvertaling, komt tot de ontdekking dat de woorden 'waar' en 'waarheid' in het Oude Testament het meest werden gebruikt in de Psalmen. In latere vertalingen echter vindt er een verschuiving van betekenis plaats en in de Nieuwe Bijbelvertaling is het begrip 'waarheid' bijna helemaal verdwenen. Daarvoor in de plaats zijn meestal woorden als 'betrouwbaar' en 'trouw' gekomen.
Bij de Nieuwe Bijbelvertaling is sterk benadrukt dat vertalen een grondige kennis van de brontaal en van de doeltaal vereist. Het gaat niet zozeer om een exacte betekenis van losse woorden, maar om de vraag wat de tekst met de gegeven combinatie van woorden wil zeggen. Dat heeft als consequentie dat een woord in verschillende contexten soms anders moet worden vertaald.

Waarheid en Jezus

Ook in het Nieuwe Testament hebben 'waar' en 'waarheid' meestal eenzelfde betekenis als bij ons: het is werkelijk zo. Maar

Waarheid

Matthias Grünewald, 'Altaar van Issenheim', ca.1512-16, Johannes de Doper, detail middenpaneel, eerste aanzicht, Musée Unterlinden, Colmar, France

Wegwijzer naar Christus
Zie de ongewoon lange vinger waarmee Johannes de Doper wijst. Op het hele middenpaneel van het beroemde Isenheimer altaar is te zien dat hij wijst naar Christus die gekruisigd wordt, als 'het lam van God'. De Doper is de wegbereider voor Jezus, die hij 'vol van genade en waarheid' noemt. Zoals Jezus later van zichzelf ook zegt: 'Ik ben de weg en de waarheid en het leven.' Dit staat te lezen in het Evangelie van Johannes, in hoofdstuk 1 en 14.

het begrip 'waarheid' in het Johannesevangelie gooit roet in het eten. In de uitspraak van Jezus 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven' klinkt iets anders door.
De proloog uit Johannes 1:1-18 bevat in feite de sleutel tot het begrijpen van het gehele evangelie.

Het woord was bij God, was God, in het woord was leven en het leven is het licht voor de mensen. Het woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, vol van goedheid (genade) en waarheid.

'Waarheid' duidt hier op 'het doen, handelen en spreken van Jezus waarin God zich openbaart'. Wie deze waarheid gelooft, wordt door de waarheid bevrijd (Johannes 3:32).

Waarheid en geloof

Als Jezus tegen Pilatus zegt dat hij is gekomen om van de waarheid te getuigen, antwoordt Pilatus, terwijl 'de waarheid' voor hem staat, met de sceptische vraag 'Wat is waarheid?' (Johannes 18:17-18).
Johannes speelt hier met twee waarheidsopvattingen. Hij laat zien dat het onderkennen van de waarheid door Jezus bedoeld, geloof vooronderstelt.
Augustinus maakt zelfs een anagram van de letters van de vraag van Pilatus 'wat is waarheid?' (in het Latijn: *quid est veritas*). Dat wordt dan (vrij vertaald): 'dat is de man die voor je staat' *(est vir qui adest).*

De waarheid spreken

Het idee van een eeuwige, alles funderende waarheid is in de loop der eeuwen het christendom binnengekomen en werd verbonden aan het godsidee. We hebben momenteel een veel opener en meer voorlopig waarheidsidee. Een idee die ook beter past bij de Bijbel, omdat die nu eenmaal geen systematische filosofie of theologie bevat.
Het idee van waarheid is de voorwaarde voor iedere communicatie; we moeten er immers op kunnen vertrouwen dat de gesprekspartner de waarheid spreekt. Dat geldt ook voor het onderkennen van de 'waarheid' in de Bijbel.

Tekst: ds. Arne Jonges (theologie.nl)
Bewerking: Jan Blankespoor en Marieke van der Giessen-van Velzen

KidZ

1. Pasen is in Nederland altijd op zondag en maandag.
2. Abraham ging met een schip naar het land Kanaän.
3. David was de eerste koning van het land Israël.
4. Jezus is geboren in Nazareth.
5. De moeder van Jezus heet Maria.
6. Jezus maakte van 2 vissen en 5 broden eten voor 5000 mensen.

Klaar? Stuur je oplossing met je naam, adres en leeftijd vóór 19 februari naar kidz@kerkinzoetermeer.nl en maak kans op een prijs.

De winnaar van de januari-KidZ is: Steven Visser. Gefeliciteerd, de prijs komt naar je toe!

LEZERSVRAAG

En u?

'Heel uw woord is de waarheid.'
Psalm 119:160

Reageer op deze tekst!
Reacties zijn welkom
vóór 19 februari naar
lezers@kerkinzoetermeer.nl
of telefonisch via
(079) 3 522 519

MONDIAL MOVERS
Verhuisbedrijf Henneken

Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen • Verhuiswinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefopslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68

E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

ERKENDE VERHUIZERS
ZORG VERHUIZER VAN HET JAAR 2013

Schoonheidssalon Azora
natuurlijke schoonheid

- Schoonheidsbehandelingen
- Duo behandelingen
- Aangesloten bij Provoet en Huidprofessional
- (Diabetisch) pedicure
- Shellac CND
- Microneedling
- Diverse specialisaties

Balthasarschans 9
2728 EP Zoetermeer
079 341 43 05
info@salonazora.nl
www.salonazora.nl

Van Dorp – uw technisch dienstverlener

Van Dorp is specialist in technisch beheer van bestaand vastgoed. Wij nemen u het hele proces uit handen en denken met u mee hoe u uw pand optimaal kunt inzetten en verduurzamen.

Als familiebedrijf hebben wij betrokken medewerkers met passie voor techniek. Met vakkennis en persoonlijke aandacht realiseert Van Dorp duurzame oplossingen. U bent verzekerd van een gezonde leef- en werkomgeving. Dankzij onze landelijke overkoepeling en regionale aanwezigheid zijn wij altijd dichtbij. Neem contact met ons op via (079) 368 76 87 voor vrijblijvend advies.

vandorp.eu
VAN DORP VOOR MORGEN

Zoekt u iemand die uw administratie kan doen, maar kunt u deze niet in dienst nemen?
Hebt u iets te veel financiële administratie omhanden?
Vindt u uw administratie eigenlijk vervelend en tijdrovend werk?

Van der Kruk Consultancy
DÉ OPLOSSING VOOR UW ADMINISTRATIE

Ing. Nettie van der Kruk
T (06) 371 55 371
E contact@vanderkrukconsultancy.nl
I www.vanderkrukconsultancy.nl

Karen PATERNOTTE UITVAARTZORG

"Als u afscheid moet nemen, dan wilt u dat natuurlijk zo goed mogelijk doen".

079 - 303 22 03
24 uur per dag bereikbaar

Koraalrood 153, 2718 SB Zoetermeer
www.paternotteuitvaart.nl
info@paternotteuitvaart.nl

Gebroeders Huurman
een vertrouwde naam
voor al uw bouwwensen

Bouwbedrijf | Gebroeders Huurman

100 jaar vakmanschap en deskundigheid in nieuwbouw, verbouw, onderhoud en renovatie.

www.gebrhuurman.nl
Kwaliteit Zekerheid Service Garantie

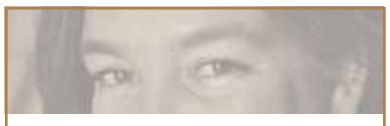

PHOTO's by Leonie

info@photosbyleonie.nl
06-526 300 48

www.photosbyleonie.nl

Infinity Uitvaartzorg
Mijn doel is om samen met u te zorgen voor een warm en liefdevol afscheid.

Het leven is eindig, maar oneindig is de liefde

079 5000 250 (dag en nacht)
Larikszoom 9, Zoetermeer
infinity-uitvaartzorg.nl

ichthus boekhandel
bijbels boeken muziek

Dorpsstraat 74 / 2712 AM Zoetermeer / 079-3162081
WWW.ICHTHUSBOEKHANDEL.NL

Redactie.AMG
JOURNALISTIEK BUREAU
voor tekst, beeld- en eindredactie

A.M. van der Giessen-van Velzen

Starrebos 57
2716 JV Zoetermeer

(079) 3 522 519
Redactie.AMG@online.nl

- Kleinschalige onderneming met persoonlijke zorg en aandacht
- 24 uur per dag bereikbaar
- Ongeacht uw verzekering

van Dongen
Uitvaartzorg met karakter

Bel na overlijden
079 - 343 43 03
wij zijn 24 uur per dag bereikbaar!

Van Dongen
UitvaartZorg & UitvaartCentrum
Bredewater 20a, 2715 CA Zoetermeer
079 - 343 43 03 • www.vduz.nl

Hospice Elim.
Ondersteuning in de laatste levensfase, ook bij u thuis.
079 8200881
www.hospice-elim.nl
Hospice - Elim MOERKAPELLE

THEMA

'WAT IS WAARHEID?'

De spreekwoordelijke waarheid

'Dat is een waarheid als een koe!' Een bekend spreekwoord dat op het eerste gezicht aan duidelijkheid niets te wensen overlaat, ofschoon de vergelijking met een koe toch op zijn minst bijzonder is.

Spreekwoorden zijn korte uitspraken, die een wijsheid of levensles bevatte. De betekenis ervan moet niet letterlijk genomen worden, maar wordt figuurlijk opgevat. Daarnaast staan de gezegdes, die meestal geen levensles bevatten en geen op zichzelf staande zinnen zijn. Een gezegde kan van vorm veranderen en een spreekwoord niet.
Spreekwoorden en gezegdes zijn al eeuwenoud. In 1480 kwam het eerste spreekwoordenboek in Nederland uit, maar spreekwoorden en gezegden werden al langer gebruikt. Veel ervan komen uit de klassieke oudheid, de middeleeuwen of de Bijbel. Sommige zijn overgenomen uit andere talen en er komen nog steeds nieuwe spreekwoorden en gezegdes bij.

De invloed van de Statenvertaling uit 1637 op de Nederlandse taal is groot. De helft van de bijbelse uitdrukkingen, gezegdes en woorden zijn letterlijk in onze taal terechtgekomen. Een bekend voorbeeld daarvan is 'zondebok'. De uitdrukking *'Iemand ongezouten de waarheid zeggen'* is in verband te brengen met bijbelteksten als Job 6:6 en Kolossenzen 4:6, waar staat:

> *'Uw woord zij te allen tijde in aangenaamheid, met zout besprengd, opdat gij moogt weten hoe gij een iegelijk moet antwoorden.'*

Er wordt aangeraden zout toe te voegen, meer smaak geven. Bedoeld wordt uiterst openhartig te zijn en zo de waarheid te spreken.

'Wat is waarheid?' Deze vraag stelde Pilatus aan Jezus tijdens zijn ondervraging na de gevangenneming (Johannes 18:38). Een vraag die niet beantwoord werd en waarover nog steeds gediscussieerd wordt. 'Wat is waarheid' is ook niet in één zin te beantwoorden. Kerkvaders, filosofen, evangelisten, schrijvers en denkers van toen en nu hebben zich die vraag gesteld en geprobeerd er een antwoord op te geven.
Horatius, Romeins dichter (65-8 v.Chr.) spreekt over de *'naakte waarheid'*, de *'nuda veritas'*. Daarmee bedoelt hij de zuivere algehele waarheid. Deze uitdrukking gaat terug op de volgende fabel.

> *De waarheid en de leugen zaten samen in bad. De leugen kwam als eerste uit het bad en trok de kleren van de waarheid aan. Deze wilde de kleding van de leugen niet aantrekken en bleef dus naakt.*

Hendrick Laurensz Spiegel, schrijver en denker schreef in de zestiende eeuw het bekende spreekwoord: *'Al is de logen snel, de waarheid die beloopt ze wel.'* En in de zeventiende eeuw poneert Jan de Brune, Zeeuws literator en staatsman: *'Deze zijn dan noch zoo zoet op haer zelven gezet, dat zy meenen de wijsheyd gepacht en de wetenschap beleent te hebben.'* We herkennen 'onze' spreekwoorden, die nog steeds dezelfde betekenis hebben.
Ook de schrijver Multatuli deed een mooie uitspraak: *'Twee halve waarheden maken geen waarheid'*, wat ook weer een waarheid als een koe is.

Het is opmerkelijk dat er veel spreekwoorden en gezegdes zijn met het begrip 'waarheid'. Vaak zijn het waarschuwingen en wordt de tegenstelling 'waarheid – leugen' aangegeven, zoals: *'Tussen waarheid en leugen ligt een glibberig pad.'* Soms is het een conclusie: *'De waarheid is altijd het sterkste argument'*, volgens de tragediedichter Sophocles vierhonderd jaar voor Christus. Door de enorm lange lijst met spreekwoordelijke uitspraken over 'waarheid' blijkt het belang dat mensen hechten aan dit fenomeen. In een tijd van opkomend nepnieuws worden we geconfronteerd met deze moeilijke vraag: Wat is waarheid? De oude spreekwoorden kunnen we daarbij misschien inzetten om ons te realiseren hoe groot het belang van de waarheid is. Onze tegeltjeswijsheden helpen een handje: *'Wie de waarheid spreekt, hoeft nooit na te denken'* en *'De waarheid verzwijgen is goud begraven'*. Zelfs Loesje met haar positieve posters vindt er iets van:

DE WAARHEID

IS GEEN KWESTIE

VAN

VRAAG EN AANBOD

Loesje

De 'waarheid als een koe' is een gedurfde uitspraak en dat de waarheid altijd achterhaald zal worden, ondanks een snelle leugen, is niet altijd waar. Laten we het erop houden dat de waarheid in het midden ligt.

• Hanneke Lam
KiZ-REDACTEUR

Nikolai Nikolaevich Ge (1831-1894), 'Wat is waarheid (Christus en Pilatus)', 1890, olieverf op doek, Tretyakov Gallery, Moskou

> *Pilatus zei: 'U bent dus koning?' 'U zegt dat Ik koning ben,' zei Jezus. 'Ik ben geboren en naar de wereld gekomen om van de waarheid te getuigen, en ieder die de waarheid is toegedaan, luistert naar wat Ik zeg.' Hierop zei Pilatus: 'Maar wat is waarheid?'*
>
> *Johannes 18:37-38*

KIJK

VAN DE REDACTIE

Wis en waarachtig

Wist je dat het 'wis' in het woord wiskunde komt van 'weten'? Van het vroegere 'wid', dat 'zien' betekende. '(Ge)wis' wil dus zeggen: wat gezien is, wat geweten wordt, wat vaststaat. Zoals in 'wis en waarachtig' of 'het zal waar en zeker zijn' – de betekenis van 'Amen'.

Waarheid komt talloze keren in de Bijbel voor. Zeker twintig keer in het boek Psalmen en over 'waar-waarachtig-waarheid' zag ik in de concordantie twee bladzijhoge kolommen staan met tekstverwijzingen van Deuteronomium tot aan Openbaring.
Zoals in één van de bekendste uitspraken van Jezus: 'Ik ben de Weg en de Waarheid en het Leven' (Johannes 14:6). In het Oude Testament worden de woorden *weg, waarheid* en *leven* voortdurend gebruikt als synoniemen voor de Thora, de Joodse wet met de Tien Woorden die Jezus zelf ook naleefde. Maar Jezus zegt dat Híj die *Halacha* en *Emet* en *Chai* is (zie isreality.nl). Intrigerend.

Halacha komt van *halach*, dat 'lopen' of 'gaan' betekent. Jezus zegt dat Hij het pad is dat bewandeld moet worden, zodat je niet uitkomt bij de dood (Spreuken 14:12).
Emet voor 'waarheid' bestaat uit drie letters: *alef-mem-tau*. De eerste en de laatste van het Hebreeuwse alfabet, met daartussen de *mem*. Die letter heeft als getalswaarde 40: het getal van de volheid, van de volkomen tijd. Dit symboliseert dat Jezus er is, zal zijn en altijd is geweest.
Chai betekent 'leven' en neemt een centrale rol in in de Joodse traditie. De menora, de zesarmige kandelaar, wordt bijvoorbeeld de *ets chaim* genoemd, de 'boom des levens'.

Jezus zegt dat Hij het zichtbaar geworden en levende Woord van God is: je ziet het, je hoort het, je weet het. Hij is wis en waarachtig waar.

Hij die de blinden weer liet zien,
hun ogen kleur liet ondervinden,
is zelf het licht dat ruimte geeft:
ons levenslicht, de Zoon van God.

Hij die de lammen lopen liet,
hun dode krachten deed ontvlammen
is zelf de weg tot waar geluk:
ons levenspad, de Zoon van God.

Hij die de doven horen deed,
hun eigen oren deed geloven,
is zelf het woord dat waarheid spreekt:
het levend woord, de Zoon van God.

Lied 534, Liedboek 2013

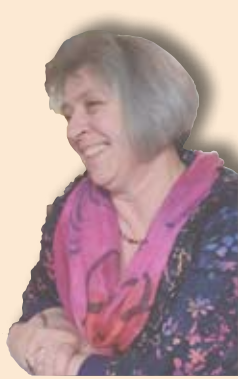

• Marieke (A.M.) van der Giessen-van Velzen
HOOFD/EINDREDACTIE

KERKDIENSTEN FEBRUARI

Bezoek voor actuele informatie over kerkdiensten en activiteiten de websites van de wijkgemeenten, de website PGZOETERMEER.NL en onze website KERKINZOETERMEER.NL

Gemeente	Zondag 4 februari *vierde zondag na Epifanie*	Zondag 11 februari *vijfde zondag na Epifanie*	Zondag 18 februari *eerste zondag Veertigdagentijd*	Zondag 25 februari *tweede zondag Veertigdagentijd*
 WIJKGEMEENTE OUDE KERK **Oude Kerk** Dorpsstraat 59, 2712 AD **T** (079) 316 39 09 **W** oudekerkgemeente.nl	10.00 uur ds. H.J. Franzen Pijnacker *Verbintenis cantor-organist*	10.00 uur dr. H.J. Prosman Nieuwkoop *Ga mee!-dienst*	10.00 uur ds. J. van Walsum Poortugaal *Heilige Doop*	10.00 uur ds. H.E.J. van der Laan Gouda
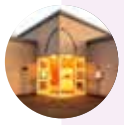 **WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-ZUID** **De Regenboog** Nathaliegang 263, 2719 CR **T** (079) 362 87 03 • **W** pwzz.nl	10.00 uur ds. S. Baayen Rijswijk	10.00 uur ds. J.T. van der Wolf	10.00 uur ds. E. van der Wolf-Kox	10.00 uur ds. E. van der Wolf-Kox
 WIJKGEMEENTE OOSTERKERK **Oosterkerk** Oosterheemplein 320, 2721 ND **T** (079) 593 78 08 **W** oosterkerkzm.nl	10.00 uur ds. H.J. van Maanen Lopik 17.00 uur ds. P. Baas	10.00 uur ds. P. Baas 17.00 uur Timo Hagendijk *Hart4U-dienst*	10.00 uur ds. M. Schinkelshoek Gorinchem 17.00 uur ds. J. Hoek Veenendaal	10.00 uur ds. P. Baas *Voorbereiding Heilig Avondmaal* 17.00 uur ds. J.H. Visser Amsterdam
 WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-NOORD **Ichthuskerk** Parkdreef 258, 2724 EZ **T** (079) 341 36 20 **W** pwzn.nl	10.00 uur ds. E. Dibbets-van der Roest	10.00 uur mw. A. Lodder 12.00 uur Laura Janssen en ds. E. Dibbets-van der Roest *Chagall-viering*	10.00 uur ds. E. Dibbets-van der Roest *Met koor Anaviem*	10.00 uur ds. E. Dibbets-van der Roest *Heilig Avondmaal* *met doventolk*
 ADVENTSKERKGEMEENTE **Adventskerk** Julianalaan 3, 2712 CB **T** (079) 316 61 76 • **W** vcgz.nl		10.30 uur ds. K.H. van Klaveren		10.30 uur ds. J.W. Douwes

COLOFON

***Kerk in Zoetermeer* is een uitgave van de Protestantse Gemeente Zoetermeer. Deze krant verschijnt tien keer per jaar.**

8e jaargang | nummer 2 | februari 2024

Redactie
Jan Blankespoor, Marjolijn van der Haven-Verweij, Hanneke Lam, Helma Nieuwstad, Willy Tieman

Hoofd- en eindredactie
Marieke van der Giessen-van Velzen
E redactie@kerkinzoetermeer.nl
W kerkinzoetermeer.nl

Ontwerp en vormgeving Jessica Monker

Druk Opmeer Drukkerij bv, Den Haag

Medewerkers aan dit nummer
Hans van der Bilt, Timo Hagendijk, Peter van Holten (strip), Elvira Keller, Arianne Lodder, Hanneke von Meijenfeldt, Hans van Oort, Theo Poot (cartoon), Marilène van der Slik, Matthé Vermeulen, Arie Vooijs (kerkmuziek), Leonie Vreeswijk-Feith (fotografie), Jeannette Vriend

Kopij volgend nummer
Kopij voor het maartnummer graag insturen **woensdag 7 februari**. De maart-editie zal verschijnen op woensdag 28 februari.

Contact bezorging
Buytenwegh/De Leyens, Noordhove, Seghwaert, Oosterheem: Bert de Jong
T (079) 346 00 54 / 06 44 55 01 49
Rokkeveen: Fam. J.C. Jol • **T** (079) 362 06 03
Meerzicht: dhr. P. v/d Broek • **T** (079) 321 43 91
Dorp, Driemanspolder, Palenstein, Stadshart: Mw. A. Maas • **T** (079) 316 63 73

Ook *Kerk in Zoetermeer* ontvangen?
Hebt u deze februarikrant onder ogen gekregen en wilt u ook maandelijks Kerk in Zoetermeer ontvangen? Dat kan! Geef het door via **info@kerkinzoetermeer.nl** of bel de eindredactie: **(079) 3 522 519** Dit kan ook voor losse of extra nummers van een bepaalde editie.

Vrijwillige bijdrage
Het richtbedrag is € 25 voor 10 nummers per jaar, maar elk ander bedrag is net zo welkom. Gewoonlijk krijgt u eind april het verzoek om voor het lopende jaar bij te dragen. U kunt uw gift overmaken naar **NL15 RABO 0373 7337 04** t.n.v. Protestantse Gemeente Zoetermeer Kerkblad. Hartelijk dank!

Kerkelijk Bureau
U kunt op dinsdag- en vrijdagochtend van **09.30-11.30 uur** terecht op het Kerkelijk Bureau. Of bellen met **T** (079) 316 82 56
E kerkbureau@pgzoetermeer.nl of
T 06-1236 5054 (Gerda) • Frans Halsstraat 3, 2712 JS • **W** www.pgzoetermeer.nl

In de Voorjaarsvakantieweek van 19 t/m 26 februari is het Kerkelijk Bureau gesloten.

Ook adverteren?
Bekijk onze advertentietarieven en neem contact op over de mogelijkheden!
E advertenties@kerkinzoetermeer.nl
W kerkinzoetermeer.nl

OVERIGE DIENSTEN & VIERINGEN

Dienst voor doven • in Ons Honk • Carry van Bruggenhove 27, 2717 XT		
Zondag 11 februari	10.00 uur	dhr. H. Stevens
WelThuis Vivaldi • Maandelijks • Brechtzijde 45, 2725 NR		
Zondag 18 februari	10.30 uur	gv.mw. W. van Hengel

PERRONMEETINGS

Oosterkerk (Bovenzaal) Oosterheemplein 320, 2721 ND
W perronoosterheem.nl/perronmeeting

4 februari	10.00 uur	Martijn de Jong
11 februari	10.00 uur	Timo Hagendijk
18 februari	10.00 uur	ds. Pieter Baas
25 februari	10.00 uur	Timo Hagendijk *Spelmeeting in Het Noorderlicht*

WEEKSLUITINGEN

WelThuis De Morgenster • Nassaulaan 11, 2712 AT
T (079) 316 48 88

2 februari	15.30 uur	dhr. E. Leune
9 februari	15.30 uur	ds. A. Mak
16 februari	15.30 uur	mw. M. van den Boomgaard
23 februari	15.30 uur	gv. W. van Hengel

DE PELGRIM

Kerkgebouw De Oase • Kerkenbos 8, 2715 RP
W depelgrimzoetermeer.nl

Zondag 11 februari	14.00 uur *(let op: voortaan 's middags)*	Pelgrimsviering
Zondag 25 februari	19.30 uur	Taizé-viering

ONDER WOORDEN

Klein danklied

Gij hebt, o God, dit broze bestaan gewild,
hebt boven 't nameloze mij uitgetild,

laat mij dan dankbaar leven, de volle tijd,
geborgen in de bevende zekerheid,

dat ik niet uit dit smal en onvast bestand
van mijn bestaan zal vallen dan in uw hand.

tekst: Ad den Besten
melodie: Intermonasteriële Werkgroep voor Liturgie
lied 920 in Liedboek 2013

Zeven jaargangen, zeventig nummers van *Kerk in Zoetermeer* dacht en schreef Joke Westerhof-Goedvolk in de kring van de redactie mee. Op fijnzinnige en bescheiden, liefdevolle en praktisch-pastoraal betrokken wijze nam ze deel aan de gesprekken over thema's die we maandelijks in de kerkkrant aansnijden. Zij was een grote bron van inspiratie en wist ons, ook dankzij haar ervaring en kennis als theoloog, over de breedte van het kerkelijk erf te verdiepen en te verbinden. Vele boeken las en besprak zij in de rubriek Uitgelezen en voor Onder woorden koos zij altijd passende en treffende dicht- en liedregels. Zij overleed op woensdag 17 januari 2024. Wij nemen op deze plaats afscheid van haar met dit 'Klein danklied' aan God, naar Wie haar levensadem is teruggekeerd.

• Redactie *Kerk in Zoetermeer*

CONTACT

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE OUDE KERK
Predikant vacant
Pastoraat Marja van den Boomgaard
T 06-2251 2609 • **E** boomma@xs4all.nl
Scriba Ria Kamp •**T** (079) 361 03 18 • **E** scriba@oudekerkgemeente.nl

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-ZUID (DE REGENBOOG)
Predikanten ds. Jan en Els van der Wolf-Kox
Parelgrijs 56-58, 2718 NV • **T** (079) 889 74 32
T 06-3863 6293 (Jan) • **E** jtvanderwolf@gmail.com
Werkdagen maandag t/m vrijdag
T 06-3863 6292 (Els) • **E** evanderwolfkox@gmail.com
Vrije dagen woensdag en zaterdag
Scriba Frits von Meijenfeldt •**T** 06-4042 7683 • **E** scriba@pwzz.nl

VRIJZINNIGE GEMEENTE ADVENTSKERK
Voorganger ds. Karl van Klaveren • **T** 06-1104 1992
Secretaris Marja Hofman • **E** secretaris@vcgz.nl

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-NOORD (ICHTHUSKERK)
Predikant ds. Erika Dibbets-van der Roest
Toscaschouw 23, 2726 JJ • **T** 06-2197 6875 • **E** predikant@pwzn.nl
Jongerenpastor Arianne Lodder • **T** 06-2324 1540
E kerkelijkwerker@pwzn.nl
Werkdagen maandag en dinsdag
Lid pastoresteam Ronald Karsdorp
T 06-2260 7030 • **E** r.karsdorp@kpnmail.nl
Scriba (waarnemend) Hanneke Lam • **T** 06-5259 2531 • **E** scriba@pwzn.nl

HERVORMDE WIJKGEMEENTE OOSTERKERK
Predikant ds. Pieter Baas • Berkelstroom 47, 2721 AG
T 06-8359 9143 • **E** predikantoosterkerk@gmail.com
Vrije dagen dinsdag- en donderdagmiddag, zaterdag
Scriba Marten Heikoop • **T** 06-4033 8226
E scribawijk4@gmail.com
Pastoraal werker Cocky van Dorp • **T** 06-2473 5383
E cdvandorp@hotmail.com

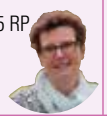

De Pelgrim • Kerkenbos 8 (gebouw De Oase), 2715 RP
Pionier Gerda Griffioen • **T** 06-2497 5092
E gerda@depelgrimzoetermeer.nl
W www.depelgrimzoetermeer

PERRON oosterheem
Oosterheemplein 320, 2721 ND

Missionair pionier Timo Hagendijk
Vrije dag woensdag • **T** 06-5095 4628
E pionier.oosterheem@gmail.com
W www.perronoosterheem.nl

UITGELICHT

Wie was Maria Magdalena?
5 februari, 15.00 uur, Adventskerk; ds. Karl van Klaveren

Seniorenkring Oosterkerk
Gelijkenissen van Jezus.
6 februari, 10.00 uur; ds. Pieter Baas T 06-8359 9143

GGG Oude Kerk
GemeenteGroeiGroep over 'En God zag dat het TOV was'.
8 en 29 februari, 20.00 uur; info E ggg@oudekerkgemeente.nl W oudekerkgemeente.nl/agenda

Het vuur van de vrijheid
12 februari, 15.00/20.00 uur, Adventskerk

5G (voor 45-)
Gespreksgroep voor Goede Gesprekken over God en Geloof. Voor 45-minners.
12 februari, 20.00-21.00 uur, De Regenboog

Avond over geloofsopvoeding
Corine Zonnenberg, pionier van het Noorderlicht in Rotterdam, over de geloofsontwikkeling van je kinderen en tieners. Met praktische tips en handvatten om mee aan de slag te gaan. Iedereen uit alle Zoetermeerse wijken is welkom.
14 februari, 20.00 uur, Oosterkerk; Jelte Velzen E jhvelzen@gmail.com of ds. Pieter Baas E predikant-oosterkerk@gmail.com

Vrouwenontmoetingsochtend
Bijbelstudie over de brief aan de Efeziërs.
15 februari, 10.00 uur, Oosterkerk E cdvandorp@hotmail.com

Groene Senioren
Ontmoeting en lezing vrijwilliger van de brandweer.
16 februari, 10.00 uur, Oosterkerk T 06-3985 9311 E marja.pelle@gmail.com

Ouderengesprekgroep Noord
Het boek Jona, een verhaal over dood en opstanding.
19 februari, 14.00 uur, Ichthuskerk; T 06-2260 7030 E r.karsdorp@kpnmail.nl

Kruiswoorden van Jezus
Vijf momenten van meditatie.
19, 26 feb en 4, 11, 18 mrt; 19.30-20.00 uur, De Regenboog; ds. Els van der Wolf T 06-3863 6292 E evanderwolfkox@gmail.com

6G (alle generaties)
Gespreksgroep voor Goede Gesprekken over God en Geloof voor alle Generaties.
20 februari, 20.00-21.30, De Regenboog; ds. Jan van der Wolf

Strandwandelgesprek
27 februari, 14.00 uur, vertrek Houtrustkerk Den Haag; ds. Karl van Klaveren

(G)een blad voor de mond
Gesprek over recente krantenartikelen.
29 februari, 20.00 uur, De Regenboog E jhblankespoor@gmail.com

ACTUEEL

'40 dagen met God'

Stilstaan bij tien Bijbelverhalen over 'ontmoeting'. Van elk van deze tien verhalen worden vier aspecten belicht, dus je doet vier dagen over elk verhaal. Ook vind je in het boekje persoonlijke ervaringen van enkele Bijbellezers uit de hele wereld.

Gratis aan te vragen
W bijbelgenootschap.nl

Paasproject

Voor de Veertigdagentijd voor kinderen in de kerk én thuis: 'Met vallen en opstaan – Met Petrus op weg naar Pasen'. Over hoe Petrus leert een volgeling van Jezus te zijn. Aan de hand van dit verhaal kunnen kinderen ontdekken waarin ze al dan niet op Petrus lijken.

W bijbelbasics.nl

Veertigdagentijdkalender

De Veertigdagentijdkalender bij het jaarthema 'Ga mee!' van de Protestantse Kerk nodigt uit om samen in actie te komen door bijvoorbeeld te vasten, naar Jezus te komen, je leven te heiligen en het brood te delen, aan de hand van bijbelteksten.

W protestantsekerk.nl

Collecten Kerk in Actie

Ga in deze Veertigdagentijd mee naar kerken en gemeenschappen in Colombia, Rwanda, Indonesië, Oeganda, Libanon en Nederland, door te geven in de collectes voor hen die Kerk in Actie deze zondagen in de Veertigdagentijd houdt. Laat je meenemen in de wereldwijde beweging van geloof, hoop en liefde.

W kerkinactie/collecten

Actie 'Plant een Bijbel'

Stichting Hulp Vervolgde Christenen (HVC) houdt ook dit jaar de actie 'Plant een Bijbel'. Twee zakken van 40 liter universele potgrond voor binnen/buiten à € 5,95 leveren één gedrukte bijbel op. De bijbels worden verspreid in Afghanistan, China, Iran, India, Pakistan en Noord Korea. Hoeveel bijbels neemt u voor uw rekening?

Bestellen via planteenbijbel.nl of app/mail met naam en adres naar Piet van Daalen: T 06-5138 6546 E p.j.vandaalen@casema.nl Afhalen op 23 maart tussen 10.00-14.00 uur bij de Oosterkerk, Oosterheemplein 320.

Collegereeks Holocaust & Antisemitisme

Er bestaat veel zorg over het groeiend antisemitisme in de Nederlandse samenleving. En over het beeld dat jongere Nederlanders hebben van de Holocaust. Samen met Hogeschool Utrecht organiseert het CIDI daarom in februari en maart een wekelijkse lezingenreeks, voor studenten én toehoorders.

19.00-20.30 uur, De Uithof
W hu.nl/lezingencyclus-holocaust-en-antisemitisme voor data, kosten en inschrijving

PSALM 12

Gods Woord van waarheid overwint alle bedrog

THEMA

PIJNLIJK ACTUEEL • **Psalm 12 gaat over gebruik en misbruik van taal en woorden, over de macht en uitwerking van het – vooral gesproken – woord. Woorden kunnen verheffen of neerwerpen, opbouwen of vernietigen, bemoedigend of ontmoedigend destructief zijn. Menselijk woordgebruik kan eervol of juist beschamend zijn.**

Deze psalm toont ons het ontegenzeggelijke contrast tussen het onbetrouwbare mensenwoord en het onveranderlijke, altijd betrouwbare Woord van God. David is de dichter van deze psalm die bedoeld is voor de koorleider (vers 1).

De woorden van de verdorven mens (vers 2-5)

De psalm opent met een roep tot de HERE en een smeking om verlossing. David voelt zich geheel verlaten tegenover aanvallen van mensen met misleidende, valse tong. Er zijn geen eerlijke, betrouwbare mensen meer in zijn nabijheid. De psalmist klaagt vanwege de situatie van het volk: het aantal mensen dat God eert en dient wordt steeds kleiner en hij signaleert dat de Godvrezende mens die Hem trouw blijft, steeds minder invloed uitoefent op omgeving en samenleving. Mensen zijn onbetrouwbaar, er heerst bedrog, men spreekt dubbelhartig en valt aan met gladde, scherpe tong. Een herkenbare situatie die pijnlijk actueel is!
David smeekt de HERE om bescherming tegen de hoogmoedige, grootsprekende bedriegers, die menen dat hun tong en lippen hen doet overheersen. Zij denken dat hun bedrieglijke taalgebruik hen macht geeft en tot de overwinning leidt. Zij zetten hun taalmisbruik in om persoonlijke macht te verwerven ten koste van de waarheid en tot uitbuiting van de zwakken. Zij vertrouwen op hun taalbekwaamheid om woorden om te buigen naar eigen voordeel.
De psalmist is omringd door deze mensen van bedrog. Zij zijn hoogmoedig, verdorven en gebruiken gladde, geslepen woorden, niet gericht op de waarheid, maar om eigen slechte bedoelingen en belangen te dienen. Hiervoor doen deze mensen vier dingen: vleien, bedriegen, misleiden, grootspreken.
David spreekt over 'gladde lippen' en een 'tong vol grootspraak'. Deze beschrijvende uitdrukking is zeer leerzaam. Hij doelt op glad, hoogmoedig taalgebruik dat de waarheid vertroebelt. Woorden kunnen dan bedrieglijk manipulatief zijn. De psalmist benoemt zo het gevaar van mensen die door vleiend gepraat anderen inpalmen, door grootsprekerij misleiden, of door kwaadsprekerij anderen onderuit halen. Mensen die met hun geslepen, sluwe tong de medemens overheersen. Men gelooft hoogmoedig in de macht van eigen woord, blijkens de retorische vraag 'Wie heerst over ons?'. Deze hoogmoedige vraag dient op ironische wijze als inleiding op Gods antwoord dat nu volgt.

Gods Woorden (vers 6-7)

Dan klinkt Gods stem en (ant)woord: *'Ik zal nu opstaan …'* (vers 6), vergelijk Jesaja 33:10. Dit is het hart van de psalm, hier spreekt de HERE zelf! God ziet de aanval op de zwakke en hoort het gekerm van de verdrukte. Hij komt nu als de Soevereine, almachtige God de ellendige met Zijn kracht te hulp. Dat is nu Zijn belofte, die stellig klinkt in deze Godsspraak! Gods Woord tegenover mensenwoord. Hier zien we het contrast tussen waardeloze, lege, holle mensenwoorden van de hoogmoedige en verdorven mens en het reine, krachtige Woord van God. Dat Woord van God wordt in beeldspraak vergeleken met zilver, gesmolten in een smeltkroes, zevenmaal gelouterd. Zo zuiver en kostbaar stelt de psalmist ons Gods heilige, door Zijn Geest geïnspireerde Woord voor.

Antwoord op Gods Woord (vers 8-9)

Aan het einde van de psalm doet zich een opmerkelijke verandering voor. Bedriegers en geweldplegers lopen nog steeds rond en de uiterlijke situatie is onveranderd. Maar David is innerlijk veranderd door de werking van Gods Woord. Wanhopig riep hij de Here om hulp (vers 1) en God antwoordde. Hij gaf Zijn zuivere, volledig betrouwbare Woord waarin de psalmist in tijden van zware beproevingen troost, kracht, moed en de waarheid vond. David ontdekte dat hij zich mag vastklampen aan Gods onfeilbare Woord van leven (vers 8): *'U, HERE, zult bewaren, beschermen …'*

Dit artikel, geschreven door Gieneke van Veen-Vrolijk, is met toestemming overgenomen uit maandblad Het Zoeklicht (2017/1) W zoeklicht.nl

Check, check, dubbel-check!

NEPNIEUWS • **Het bestaat al heel lang, maar door sociale media en internet verspreidt nepnieuws zich nu veel sneller dan jaren geleden. Wat is het, waarom wordt het verspreid, en hoe herken je het?**

Wat is nepnieuws?
Nepnieuws is misleidende en onjuiste informatie, die wordt verspreid om geld te verdienen of om de publieke opinie te beïnvloeden.

Waarom zie ik het wel en iemand anders niet?
De meeste sociale media en websites houden bij wat je eerder hebt aangeklikt. Of wat je geliket of gedeeld hebt. Dat wordt bijgehouden met stukjes software die 'algoritmes' worden genoemd. Die algoritmes zorgen ervoor dat je meer berichten te zien krijgt die daarop lijken en minder berichten met een andere strekking. Daardoor lijkt het voor jou alsof veel berichtgevers hetzelfde beweren.
Nepnieuws is vaak extra spannend. Door een pakkende kop boven de tekst of in een plaatje trekt het veel aandacht. En als je erop klikt slaat het algoritme dit weer op en krijg je ook weer vergelijkbare berichten.

Waarom geloven we nepnieuws?
Door de vluchtigheid van sociale media kijken we minder kritisch. Vaak vormen we bij het lezen (on)bewust al wel een oordeel en als het onze mening bevestigt, geloven we het sneller.
Ook als een bericht veel likes krijgt, geloven we het sneller. Ondanks dat een groot deel van die likes ook nep kunnen zijn, door het gebruik van nepaccounts.

Hoe kun je ontdekken of een nieuwsbericht echt waar is?
Op onder andere de website rijksoverheid.nl vind je uitgebreide informatie over waar je op kunt letten. Zoek op 'nepnieuws' en 'desinformatie' en je krijgt een pagina met tips en toelichting. Zoals:

- *Check de website.* Is het een betrouwbare bron en een correcte url? Of staat er een vreemd afgekorte naam bijvoorbeeld?
- *Check of je het bericht ook op andere plekken ziet*. Staat een bericht alleen op sociale media, of ook op websites van een krant, nu.nl of nos.nl? Als het bericht alleen op sociale media staat, kan het nep zijn.
- *Check de bron*. Nepnieuws verwijst soms naar onderzoeken of getuigen. Deze bronnen moeten vindbaar zijn en de informatie na te lezen. Als je de bronnen vindt en er is een verschil met het bericht zelf, kan het nepnieuws zijn.

Het is goed om je te realiseren dat niet al het nieuws dat je leest ook daadwerkelijk waar is. Wees kritisch wat je leest en blijf alert op signalen dat het nepnieuws zou kunnen zijn.

• Helma Nieuwstad
KiZ-REDACTEUR

JONGGELOVIG

We starten een nieuwe rubriek: JONGGELOVIG! Voor en door jongeren van zo rond 12 tot 25 jaar en ideeën hiervoor zijn van harte welkom. In deze editie van Kerk in Zoetermeer al een mooie opmaat: welkom bij de Oosterkerk-activiteiten in februari en maart.

Altijd iets te doen in de Oosterkerk

Voor de jongeren is er genoeg te doen in de maanden februari en maart. Het volgende staat gepland. Op de maandagavonden zijn er de catechisaties.
Voor de leeftijd 12-16 jaar (Het Kompas) hebben we om de week op zaterdagavond een leuke activiteit gepland staan. Op 3 februari gaan we beachvolleyballen, op 17 februari spelen we met elkaar het spannend spel 'levend stratego', op 2 maart hebben we een escapetour en op 16 maart hebben we een leuke interactieve speurtocht. Voel je welkom!

Voor 16+ (Wegwijs en ZOP) staan er ook weer leuke activiteiten op de planning. Op zondag 4 februari en zondag 3 maart zijn er Wegwijs-avonden. Dit zijn avonden na de middagdienst met een gezellige maaltijd en een inhoudelijk programma. Om de week is op zaterdagavond het ZOP open. Het ZOP is een plek om samen te komen als jeugd. Je bent welkom om te poolen, darten, xbox'en en bovenal gezellig te praten. Dit alles onder het genot van een hapje en een drankje! Op 3 februari gaan we schaatsen, op 17 februari is er een reguliere avond, op 2 maart gaan we bowlen en op 16 maart is er een reguliere avond en op 30 maart een interactieve bijbelstudie. Allemaal van harte welkom!

Daarnaast is er voor de leeftijd van 18-25 jaar een jongerenkring onder leiding van dominee Pieter Baas. De data hiervan zijn 12 februari en 18 maart. Wees welkom!

• Marilène van der Slik
OOSTERKERK

Alle vaste contactgegevens en adressen vindt u op pagina 4 van deze krant. Bel, mail of kijk op de aangegeven websites voor actuele informatie. De agenda uitgelicht op kerkinzoetermeer.nl houdt alles actueel.

GEBEDSMOMENTEN

Oude Kerk
Elke dinsdag, 19.15-19.45 uur in De Herberg E leenmanf@xs4all.nl

Oosterkerk
Elke twee weken, 19.00-19.55 uur. Woensdag 14 en 28 februari E p.j.van.daalen@casema.nl

Ichthuskerk
Dinsdag 20 februari, 20.00 uur T 079-341 69 87 E koosje-l@live.nl

Gebed vervolgde christenen
Elke laatste zaterdag van 10.00-10.30 uur op het Dobbe-eiland. E roelie.vanderlinden@gmail.com

Bidden voor Zoetermeer
Elke eerste vrijdag, 19.00-20.00 uur. De Uitkijk, Wattstraat 64. E h_nebbeling@kpnmail.nl

INLOOP

Inloop De Herberg
Welkom! Elke dinsdag van 10.00-12.00 uur, Dorpsstraat 59 T 06-2009 2729 E loes.landlust@ziggo.nl W oudekerkgemeente.nl

Open Ichthus
Wekelijks welkom op woensdag van 10.00-12.00 uur. Thea Streef T 06-2095 7228

Sobere maaltijden
Gedurende de komende Veertigdagentijd organiseert Open Ichthus sobere maaltijden. Vanaf 15 februari bent u elke donderdagavond vanaf 17.30 uur van harte welkom in de Chagallzaal van de Ichthuskerk, Parkdreef 258. Zo rond 18.15 uur wordt de maaltijd afgesloten. Wie wil kan daarna meedoen met een schrijfactiviteit begeleid door Jannie van Maldegem. De laatste sobere maaltijd is op Witte Donderdag 28 maart. Op die avond is er aansluitend een vesper in de kerkzaal en kan er daarna in de Chagallzaal gezamenlijk worden gekeken naar 'The Passion'. Meenemen: brood, soepkom, lepel.

Inloophuis Rokkeveen

Elke vrijdag in De Regenboog van 10.00-13.00 uur. Middagpauzedienst van 11.30-12.00 uur en elke vierde vrijdag om 12.00 uur een maaltijd. Nathaliegang 263 T 079-361 33 65 E wil.bettenhaussen@gmail.com

Koffie-, thee- en aandachtschenkerij
Welkom elke donderdag van 10.00-12.00 uur. De Oase, Kerkenbos 8 E info@depelgrimzoetermeer.nl

OPEN KERK

Open Oosterkerk
Elke di 13.00-16.00 uur. E p.j.van.daalen@casema.nl

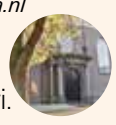

Open Oude Kerk
Vanwege schilderwerkzaamheden niet in februari.

Open Lichtzijde
Elke ma en do 14.00-15.30 uur. Broekwegzijde 196 W lichtbakenzoetermeer.nl/openkerk

Open Kompas
Elke di, wo, vr van 10.00-12.00 uur. Piet Heinplein 13 T 06-1322 5946

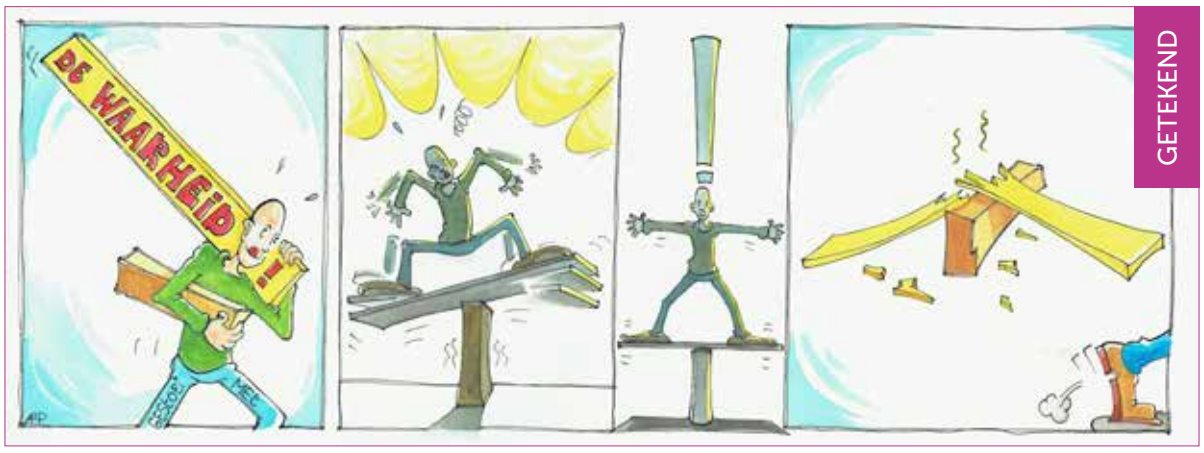

ACTIE KERKBALANS 2024

Geef vandaag voor de kerk van morgen

INLUIDMOMENT • Op zaterdag 13 januari vond in de Oude Kerk en De Herberg in de Dorpsstraat het gezamenlijke inluidmoment plaats van de jaarlijkse Actie Kerkbalans van de Zoetermeerse kerken: 'Geef vandaag voor de kerk van morgen'.

Na een woord van welkom door Rik Buddenberg, voorzitter van het college van kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente Zoetermeer en het openingsgebed door Jan-Kees Vos, voorzitter kerkenraad Protestantse Wijkgemeente Oude Kerk, sprak pastoor Ad van der Helm van de H. Nicolaasparochie tot de toehoorders over het omhoogkijken naar de kerktorens van Zoetermeer.

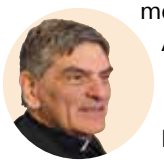

Karakteristieke torens

'Zoetermeer kent drie karakteristieke torens. De vierkante stoere toren van de Oude Kerk die een top kent van een achthoekige toren, het getal van de opstanding en de verrijzenis. Een mooi getuigenis van ons geloof. De 'slaapmuts' van de Pelgrimskerk die gelukkig voor de christelijke eredienst is behouden. Deze muts is voor mij niet zozeer een slaapmuts, maar een symbool van de barmhartigheid van God, die Zich over mensen ontfermt en hen als het ware omhult. De spits van de Nicolaaskerk wordt bekroond door een klein 'uitje': de smaakmaker. Ook daar ligt een link met het evangelie dat ons uitnodigt smaakmakers in de wereld te zijn.'

Opkijken

'Als je de toren goed wilt zien, moet je opkijken. Je wordt uitgenodigd om verder te kijken dan de dagelijkse actualiteit, maar ook om deze met ogen van ons geloof te bekijken. Na het lezen van de krant, lezen we de Bijbel om te begrijpen welke weg God ons wijst. De kerktorens herinneren ons aan de opdracht om, hemel en aarde te blijven verbinden. De wereld is niet door God verlaten, maar God heeft ons geroepen om in deze wereld werkers van het evangelie te zijn.'

Waakzaam zijn

'Dat betekent ook dat we waakzaam zijn. Dat we oplettend zijn om onze samenleving op het spoor van menswaardigheid en menslievendheid te houden. We laten ons niet meeslepen met taal die in onze samenleving gebezigd wordt die mensen tegen elkaar opzet, die mensen afwijst. In de harde negatieve houding die mensen naar elkaar kunnen innemen, ligt niet de weg naar een vredige en harmonieuze wereld. Laten we waakzaam zijn en onze stem verheffen.'

Verbinden

'De torens verbinden ons ook met elkaar. Natuurlijk zijn de drie genoemde kerktorens van verschillende gemeenschappen en er zijn nog meer karakteristieke torentjes: die van de Adventskerk, van De Wijngaard met het klokje, en de Oosterkerk met haar stoere uitbouw. Als we van verre die torens zien, zeggen we: "Daar horen we bij." Maar we kunnen ook beseffen dat we bij het zien van elkaars toren: "We horen ook bij hen." We delen immers hetzelfde geloof, dezelfde Bijbel en vooral hetzelfde doopsel van Jezus Christus. Laten we dus blij zijn dat onze kerktorens ons met elkaar verbinden.'

• Ad van der Helm en Matthé Vermeulen

H. NICOLAASPAROCHIE

Zakcentje verdienen?
Breng maandelijks de kerkkrant rond!

Voor deze wijken (op postcode) zijn nieuwe bezorgers nodig:
- 2723 AA t/m CZ *(22 adressen)*
- 2723 TA t/m ZZ *(24 adressen)*
- 2727 AA t/m DW *(27 adressen)*
- 2727 DX t/m NZ *(43 adressen)*
- 2728 AA t/m EZ + 2728 HR + 2728 JA t/m JZ *(64 adressen)*

Je kunt ook in meer wijken gaan bezorgen. De kranten verschijnen altijd op een woensdag en worden dan zo snel mogelijk bezorgd (echt uiterlijk zaterdag voor 12.00 uur).

Bel of mail naar het Kerkelijk Bureau (Gerda Rust):
T 079-316 82 56 / 06-1236 5054
E kerkbureau@pgzoetermeer.nl

DE PELGRIM

Gebouw De Oase, Kerkenbos 8 in Meerzicht, Pionier Gerda Griffioen
T 06-2497 5092 E info@depelgrimzoetermeer.nl W depelgrimzoetermeer.nl

Let op!
- De Pelgrimsviering elke tweede zondag (nu 11 februari) in De Oase begint voortaan om **14.00 uur**!
- Het tijdstip van 19.30 uur voor de Taizé-viering elke vierde zondag verandert niet.
- De langeafstandswandeling start voortaan om **11.00 uur** bij De Oase en is bekort tot **10 km**. De kosten blijven € 10 (naar draagkracht).

▶ Ochtendgebed en ontbijt
Ma t/m do van 7.30-8.00 uur ontbijt; aansluitend ontbijt in basisschool De Regenboog, Kerkenbos 12 (niet in de schoolvakanties)

▶ Emmaüswandeling
Elke vrijdagmorgen (ook tijdens de schoolvakanties), 10.30-12.00 uur; verzamelen bij de Balijhoeve, Kurkhout 100

▶ Cursus VerduurSamen met Franciscus
7 februari en 6 maart, 19.30 uur; € 20 voor de resterende bijeenkomsten

▶ Workshop Gezond en goedkoop
14 februari en 13 maart, 16.00-18.00 uur; € 2

▶ Crea-middag
20 februari, 13.30 uur, € 5

Nieuw: Avondgebed
Vanaf februari zal er aan het eind van de woensdagmiddag een avondgebed zijn in De Oase. Elke woensdag, behalve op de tweede woensdag in de maand.
16.30-17.00 uur T 06-2497 5092 (niet in de schoolvakanties)

Hoe verder als kerngemeente
Op woensdag 14 februari, na de Ontmoetingsmaaltijd die om 18.00 uur begint, wil het Uitvoeringsteam van De Pelgrim graag in gesprek met iedereen die 'iets' heeft met De Pelgrim. Leden, vrienden, donateurs, andere geïnteresseerden. De Pelgrim is nu een Kerngemeente – en hoe gaan we verder? Wat willen we, wat kunnen we met elkaar, welke ideeën leven er? Welkom!
14 februari, 19.30-20.30 uur, De Oase, Kerkenbos 8

Aanmelden: Pelgrimage 9 t/m 12 mei
Voor de negende keer gaan we met elkaar pelgrimerend op weg. We pakken onze pelgrimage op waar we vorig jaar geëindigd zijn, in Doetinchem bij pioniersplek Slangenburg, en gaan in vier dagen op weg naar Zwolle. Wandelend ongeveer 25 km per dag, fietsend dagelijks ongeveer 60 km. Iets voor jou? Onderweg krijg je te maken met allerlei uitdagingen. Als mens, als pelgrim, ben je onderweg en op reis naar jouw bestemming. Pelgrimeren is een tocht van spiritueel belang, met de bedoeling om inzicht te krijgen in je eigen denken en handelen, en daar iets mee te doen. Ben je geïnteresseerd, laat het ons al weten!
informatiebijeenkomst in april; 9 t/m 12 mei; vertrekplaats Zoetermeer; € 135; aanmelden T 06-2497 5092 info@depelgrimzoetermeer.nl

PERRON OOSTERHEEM

Buurtpastor: Timo Hagendijk
T 06-5095 4628
E pionier.oosterheem@gmail.com
W perronoosterheem.nl

Alpha Cursus!
In februari gaat er een nieuwe Alpha Cursus van start op de donderdagavond. Tijdens tien interactieve en gezellige bijeenkomsten ontdek je wat het christelijk geloof inhoudt en kun je daarna de keuze maken of je ermee verder gaat of niet. Neem contact op met Timo Hagendijk voor meer informatie en om je aan te melden. De avonden zijn van 18.30-21.30 uur inclusief een lekkere maaltijd. De cursus is gratis.

▶ Perronmeeting
Elke zondag om 10.00 uur in zaal 4 van de Oosterkerk. Op zondag 25 februari is er een Spelmeeting! Let op: dan allemaal welkom in basisschool Het Noorderlicht.

▶ Fitte Fifty's
Buiten met beweegcoach en samen koffiedrinken.
elke maandag, 10.00-11.30 uur

▶ Breiclub
5 en 19 februari, 14.00-16.00 uur
E tanniejorna@gmail.com

▶ Ontmoetingslunch
elke woensdag, 12.30-13.30 uur

▶ Creaclub
elke donderdag, 14.00-16.00 uur

▶ Wandelclub
elke vrijdag,10.00-11.00 uur, start bij Enjoy Life

▶ Inloop 't Trefpunt
elke vrijdag, 10.00-12.00 uur, Schiebroekstraat 1

MARJA OOSTERVEEN 25 JAAR BEHEERDER VAN DE REGENBOOG

‘Gastvrouw zijn voor iedereen’

AFSCHEID • Op zondag 14 januari heeft de Protestantse Gemeente Zoetermeer-Zuid tijdens de kerkdienst afscheid genomen van Marja Oosterveen. Zij is ruim vijfentwintig jaar beheerder geweest van Kerkelijk Centrum De Regenboog aan de Nathaliegang in Rokkeveen. Reden genoeg voor een interview.

Marja vertelt hoe het allemaal is begonnen. Bij de ingebruikname van De Regenboog door de Hervormde gemeente Rokkeveen in 1998 werd haar door de toenmalige predikant Hans van Walsum gevraagd of zij samen met twee echtparen het beheer op zich wilde nemen. In de montessorischool waar de Hervormde gemeente aanvankelijk kerkte, was blijkbaar opgevallen dat Marja Oosterveen, toen al actief betrokken bij de koffiedienst, een dienstbare instelling had. Vanaf het moment dat de Gereformeerde kerk vanuit De Wijngaard besloot samen met de Hervormden in De Regenboog verder te gaan, kreeg zij het agendabeheer toegewezen en deed zij het beheer in haar eentje. Met de gereformeerden steeg ook het aantal vergaderingen, vooral van werkgroepen.

Topper

Marja was binnen de Protestantse Gemeente Zoetermeer de eerste beheerder en koster, die geen salaris meer kreeg maar dit werk als vrijwilliger op zich nam. Zij benadrukt dat zij het vele werk niet heeft kunnen doen zonder de hulp van andere vrijwilligers, op wie zij altijd een beroep kon doen.
Samen met haar man Don reed zij regelmatig naar de Makro en Sligro om inkopen te doen voor de verzorging bij bruiloften, verjaardagsfeesten, uitvaarten en gemeentebijeenkomsten met onder andere de barbecues tijdens de jaarlijkse start van het seizoen. De ‘Regenboogwijn’, die zij toevallig in een wijnwinkel in Berkel en Rodenrijs na een wijnproeverij selecteerde, is jarenlang een topper geweest, gezien de vele complimenten.
Nu Marja op de leeftijd van 81 jaar (!) het beheer overdraagt, kijkt zij met gemengde gevoelens terug. ‘Het is fijn om meer vrije tijd te krijgen, voor mantelzorg en hobby’s als breien, handwerken, puzzelen en lezen.’ Aan de andere kant zal zij het beheerderswerk zeker missen. Er zijn ook de talloze goede herinneringen aan de afgelopen vijfentwintig jaar.

Vele gesprekken

‘Mijn motto is altijd geweest om gastvrouw te zijn voor iedereen, en als mensen na een vergadering, concert, of verjaardagsfeestje tevreden weggaan, heb ik mijn doel bereikt.’ In het bijzonder denkt Marja daarbij aan de Regenboogconcerten en de bijeenkomsten met de bewoners van de Floriadehof.
Mooie dingen om aan terug te denken zijn ook de verzorging van de maaltijden voor het Inloophuis en vele gesprekken in de keuken. ‘Als de keuken van De Regenboog kon praten, zou ik daarover een boekwerk kunnen schrijven: er is heel veel gelachen, maar ook gehuild en getroost.’

‘Als de keuken van De Regenboog kon praten ...

Helemaal stoppen met het beheer is nog niet aan de orde. Marja zingt sinds 1976 bij oratoriumvereniging Cantate Deo, die sinds een jaar repeteert in De Regenboog. Op de donderdagavonden zal zij het koor van koffie, thee en andere dranken blijven voorzien. En dat idem voor het dameskoor, dat op de donderdagochtenden in De Regenboog zingt. Ook heeft zij aangeboden de vier (!) nieuwe beheerders, Gerard en Wil Bettenhaussen en Flip en Marga Verbrugge, indien nodig te helpen. Toen Marja kort geleden aan ds. Hans van Walsum vertelde dat zij met het beheer gaat stoppen zei hij: ‘Maar kan De Regenboog dan nog wel blijven bestaan?’ Een mooier compliment is nauwelijks denkbaar!

• Jan Blankespoor
KiZ-REDACTEUR

CULTURELE AGENDA

Alle culturele activiteiten met toelichting staan ook op www.kerkinzoetermeer.nl

Carillonconcert Oude Kerk

elke eerste zaterdag, 12.00-13.00 uur
3 februari Beiaardier Johan van Oeveren speelt ‘Winterglow’
buiten te beluisteren in en om de Oude Kerk, Dorpsstraat en Wilhelminapark W herbergoudekerk.nl/concertagenda

Platner-trio in Regenboogconcert

Het Platner Strijktrio bestaat uit de violisten Eefje Habraken en Anne Huser en cellist Daniel Petrovitsch. Zij kennen elkaar van het Rotterdams Philharmonisch Orkest en richtten in 2022 hun Platner-trio op. De naam verwijst naar de Italiaanse bouwer van de cello van Daniel. Op het programma woensdagavond 7 februari staan strijktrio’s van Cras en Schubert en na de pauze kunt u genieten van één van Mozarts absolute meesterwerken, het Divertimento KV 563.
7 februari, 20.15 uur; € 16,50 / tot 25 jaar: € 5 / Zoetermeerpas: gratis; reserveren W regenboogmuziek.nl

Na-de-lunchconcert Oosterkerk

elke tweede dinsdag, 13.00-13.45 uur
13 februari Barok/Renaissance-concert door Dante Jongerius op blokfluit
Oosterheemplein 320; informatie: Johan van Oeveren E jenivoeveren@outlook.com

Lunchpauzeconcert Oude Kerk

12.45-13.15 uur, deurcollecte
28 februari André Teixiera – vleugel & Lola Ramirez – cello
Let op: deze maand niet elke woensdag.
Op 7, 14, 21 februari zijn er geen concerten vanwege schilderwerkzaamheden in de Oude Kerk.
W herbergoudekerk.nl

Nieuwe cantor-organist voor Oude Kerk

Foto: Jan Nieuwstad © 2024

De nieuwe cantor-organist van de Oude Kerk te Zoetermeer is Geurt van Lagen. Hij volgt per 1 februari 2024 Ronald de Jong op, die vorig jaar mei met pensioen ging. Geurt van Lagen wordt verantwoordelijk voor de muzikale invulling van de wekelijkse erediensten van de Protestantse Wijkgemeente Oude Kerk Zoetermeer en daarmee de vaste bespeler van het tweeklaviers Lohman-orgel uit 1838.
Van Lagen studeert orgel bij Jos van der Kooy aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en Kerkmuziek aan het Codarts Conservatorium in Rotterdam. Als kerkorganist was hij al actief in Benthuizen en ook als vervanger in verschillende protestantse gemeenten. Op zondag 4 februari wordt hij in de eredienst aan de wijkgemeente verbonden en op zaterdagmiddag 9 maart presenteert hij zich met een orgelconcert.

KERK & MUZIEK

Kerkmusicus Arie Vooijs bespreekt in deze rubriek de diverse periodes in het kerkelijk jaar.

Paascyclus: ‘Onze ogen zijn op Hem gericht’

De paascyclus start negen zondagen voor Pasen en eindigt vijftig dagen na Pasen op Pinksteren. Op de dinsdagavond na zondag Quinquagesima (= ‘vijftigste dag’ voor Pasen) is het vastenavond.
De woensdag daarna wordt Aswoensdag genoemd. Op deze dag laten rooms-katholieken en ook steeds meer protestantse gelovigen in de kerk met as een kruis op hun voorhoofd tekenen. Deze as is het overblijfsel van verbrande palmtakken die een jaar eerder gebruikt zijn voor de viering van Palmpasen.
Na Aswoensdag begint de Veertigdagentijd.
De zondagen daarin hebben namen die afgeleid zijn van de Introïtus, de aanvangspsalm, voor die zondag. Op de eerste zondag van de Veertigdagentijd is dat Psalm 91:15: *‘Invocabit me et exaudiam’* – ‘Roept hij Mij aan’. Op de tweede zondag staat de tekst ‘Gedenk, o Heer, uw barmhartigheid’ uit Psalm 25:6 centraal: *‘Reminiscere miserationum tuarum’*. Deze zondag wordt dan ook zondag Reminiscere genoemd.
De derde zondag, waarop Psalm 25:15: *‘Oculi mei semper ad Dominum’* – ‘Mijn ogen zijn steeds op de Heer gericht’ centraal staat, heeft de naam zondag Oculi gekregen.
De vierde zondag heeft een wat vrolijker karakter. Op deze zondag staat de tekst ‘Laat allen die Jeruzalem liefhebben zich met haar verheugen’ – *‘Laetare Jerusalem’* centraal. Vandaar de naam zondag Laetare.
Tijdens de Veertigdagentijd is de liturgische kleur paars, de kleur van inkeer en rouw. Op zondag Laetare schijnt het licht van Pasen al wat vooruit en wordt de liturgische kleur roze, een mengsel van paars (inkeer) en wit (feest). Muzikaal gaan in deze periode de luiken ook dicht. Na het uitbundige van Kerst en Epifanie is er een tijd van bezinning aangebroken. Ook in de muziek roepen we God aan en smeken we Hem om barmhartigheid. Onze ogen zijn op Hem gericht. Om daarna op de vierde zondag even op te veren en wat licht door de duisternis heen te laten schijnen, mee te juichen met Jeruzalem.

• Arie Vooijs
KiZ-MEDEWERKER

KUNST IN DE KERK

Wonny Stuger, ‘Mamaisa’, olieverf op doek, 150x100 cm

Troost in de Veertigdagentijd

Gedurende de Veertigdagentijd, vanaf Aswoensdag 14 februari tot aan Pasen, hangt er in De Regenboog aan de Nathaliegang in Rokkeveen een schilderij van de Surinaamse kunstenares Wonny Stuger. Het is een groot en kleurrijk werk, dat troost kan bieden in de periode van de lijdenstijd. Het werk getiteld ‘Mamaisa’ (‘moeder aarde’) is niet speciaal voor de lijdenstijd gemaakt, maar is gekozen uit een serie werken die duidelijk religieus geïnspireerd zijn.

• Jeannette Vriend
DE REGENBOOG

PERSPECTIEF

In de Perspectief-rubriek wordt steeds een bijbeltekst belicht, gewoonlijk gekozen uit het leesrooster van Taizé 'Elke dag de Bijbel open'.

Helper, Herder, Hoeder

We kunnen vol vertrouwen zeggen:
'De Heer is mijn helper, ik heb niets te vrezen. Jezus Christus blijft dezelfde, gisteren, vandaag en tot in eeuwigheid!'
Hebreeën 13:1-8

'De Heer is mijn helper, ik heb niets te vrezen.' Toen ik dit las moest ik denken aan een bijeenkomst van de kring Jong & Geloven, een kring van twintigers en dertigers in de Ichthuskerk. We hadden niets voorbereid en besloten dat iemand de Bijbel zou openslaan en een tekst kiezen van de pagina die openviel. Een leuke manier om met elkaar Bijbelteksten te bespreken. We kwamen in gesprek over Psalm 121, waar de vraag 'Van waar komt mijn hulp?' wordt beantwoordt met: 'Mijn hulp komt van de Heer, die hemel en aarde gemaakt heeft'.

Al pratende kwamen woorden als: niet alleen zijn, vertrouwen en loslaten naar voren.

De Heer is mijn helper …
Dat betekent, dat je mag weten dat Hij je niet alleen laat.
Dat betekent, dat je mag vertrouwen dat Hij met je meeloopt door het leven heen.
Dat betekent, dat je mag loslaten als je het zelf even niet weet, op momenten dat je het niet alleen kan en je jouw leven in Zijn handen mag leggen.

Prachtige woorden naar aanleiding van die psalm.

De woorden in de brief aan de Hebreeën uit de gekozen bijbeltekst hierboven kunnen wat mij betreft opgevat worden als een geloofsbelijdenis. Christus die dezelfde is, gisteren, vandaag en tot in eeuwigheid. Amen!
Ik houd van geloofsbelijdenissen. André Troost schreef een mooie geloofsbelijdenis waarin God als hoeder wordt verwoord, bij Wie we mogen schuilen en niets te vrezen hebben.

Ik geloof dat God mijn Vader, bron van al het goede is,
die van hemel en van aarde schepper, herder, hoeder is.
Hij zal leiden, medelijden, teder als een moeder is.

• Arianne Lodder
JONGERENPASTOR ZOETERMEER-NOORD

Abdij van San Galgano in zuidelijk Toscane

LEESROOSTER

Elke dag de Bijbel open

Deze dagelijkse bijbelteksten worden tijdens het middaggebed in Taizé gelezen. De verwijzing geeft een wat langere tekst aan. Het hele leesrooster voor deze maand kunt u downloaden van www.kerkinzoetermeer.nl

ZON. 18 FEBRUARI *Marcus 1:1-15*
Jezus zegt: Het koninkrijk van God is nabij: kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws.

MA. 19 FEBRUARI *Lucas 5:29-32*
Jezus zegt: Gezonde mensen hebben geen dokter nodig, maar wie ziek is wel; ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar om zondaars aan te sporen een nieuw leven te beginnen.

DI. 20 FEBRUARI *Nehemia 8:8-12*
Uit het boek Nehemia: Wees niet bedroefd, want de vreugde die de Heer u geeft, is uw kracht.

WO. 21 FEBRUARI *Hebreeën 13:1-8*
We kunnen vol vertrouwen zeggen: 'De Heer is mijn helper, ik heb niets te vrezen. Jezus Christus blijft dezelfde, gisteren, vandaag en tot in eeuwigheid!'

DO. 22 FEBRUARI *Psalm 31*
In uw hand, Heer, liggen mijn lot en mijn leven, bevrijd mij uit de greep van mijn vijanden en vervolgers. Laat het licht van uw gelaat over mij schijnen, toon uw trouw en red uw dienaar.

VR. 23 FEBRUARI *Handelingen 4:1-22*
Jezus is de steen die door de bouwlieden is weggeworpen, maar die nu de hoeksteen geworden is.

ZA. 24 FEBRUARI *1 Tessalonicenzen 1:1-7*
Paulus schreef aan de Tessalonicenzen: Onder zware beproevingen hebt u het woord ontvangen met de vreugde van de heilige Geest. Zo bent u een voorbeeld voor alle gelovigen geworden.

ZON. 25 FEBRUARI *Romeinen 8:31-39*
Paulus schreef: Wie zal ons veroordelen? Christus Jezus, die gestorven is, meer nog, die is opgewekt en aan de rechterhand van God zit, pleit voor ons.

THEMA

Langzaamaan ontvouwt zich de waarheid …

Houd je van een spannend boek met een stukje politieke geschiedenis en een vleugje romantiek, dan is dit jouw volgende leeservaring: *De Camino*.

De schrijfster Anya Niewierra werd geboren in het Limburgse Kerkrade. Ze is getrouwd en heeft twee volwassen kinderen. Ze debuteerde met de prijswinnende thriller *Vrij uitzicht* (2013). Later verscheen *Het dossier* ((2017) en *Het bloemenmeisje* (2020). Daarnaast is ze directeur van Visit Zuid-Limburg (de provinciale VVV) en eigenaar van hotel en B&B De Witte Lelie in Mechelen.
De Camino telt 482 pagina's. Het boek heeft een proloog, beschrijft vervolgens twaalf dagen en sluit af met een epiloog. Per dag is er een hoofdstuk geschreven. Boven de hoofdstukken staat de datum, locatie en temperatuur. Tussen de hoofdstukken door staan stukken van een brief, met flarden uit het verleden in Bosnië. De schrijver van de brief blijft lang onduidelijk.

Camino betekent letterlijk 'de weg'. De beroemde pelgrimsroute naar Santiago de Compostela in Noord-Spanje – kortweg aangeduid als 'de Camino' – wordt ook wel de Jacobsweg genoemd, naar de apostel Jacobus de Meerdere, die er volgens de overlevering begraven ligt. De traditie van het lopen van de Camino gaat terug tot in de negende eeuw. Het is niet één route, maar een netwerk van routes die beginnen in verschillende steden.

Het boek begint met de proloog waarin de zelfmoord van Emil plaatsvindt. Hij is de echtgenoot van Lotte en voormalig vluchteling uit Bosnië. Daar is iemand bij aanwezig. Pas later in het boek wordt duidelijk wie dat is.
De 44-jarige chocolatier Lotte begrijpt niets van de zelfmoord van haar man, die tijdens het lopen van 'de Camino' zelfmoord heeft gepleegd. Ze besluit om naar Bosnië te gaan. Wanneer Lotte met haar twee zoons in Bosnië is om de as van haar man uit te strooien ontdekt ze dat de echte Emil 25 jaar eerder door een Bosnisch-Servische militie is vermoord. Ze schakelt een advocaat uit Serajevo in om onderzoek te doen naar zijn verleden. Die komt tot een schokkende ontdekking. Ondertussen besluit Lotte om een jaar na Emils dood hetzelfde traject van de Camino zelf te gaan lopen. Ze verzwijgt zijn identiteitsfraude voor haar omgeving. Ze wil precies dezelfde route volgen om te achterhalen wat Emil tot zijn wanhoopsdaad dreef. Ze ontmoet verschillende pelgrims. Tijdens haar tocht maakt ze bizarre momenten mee. Ze merkt dat iemand het op haar gemunt heeft, een onbekende stalker die niet wil dat ze de waarheid ontdekt.
Een mooi opgebouwd plot door de afwisselende hoofdstukken die zowel worden verteld vanuit de ik-vorm van Lotte als vanuit andere personages. Langzaamaan ontvouwt zich de waarheid rond het verleden van Emil. Naast het ontmaskeren van het verleden van haar man wordt ook het rouwproces van Lotte beschreven in heldere taal. Een mooi proces met ups en downs. Ze wordt daarbij min of meer geholpen door een medepelgrim.

De politieke ontwikkelingen in Bosnië-Herzegowina in 1990/1995 vormen een belangrijk decor in dit hele verhaal. Het verhaal is fictie. Als lezer krijg je te maken met perspectiefwisselingen op de persoon Emil, maar ook op andere personages die Lotte onderweg tegenkomt. Dat houdt de spanning er in. Bovendien is het interessant en ook schokkend te lezen wat er niet ver van onze landsgrens plaatsgevonden heeft tussen 1990 en 1995.
Anya Niewierra maakt gebruik van symbolieken. De Grijze Valk bijvoorbeeld staat in dit verhaal voor de dreiging die uitgaat van populistische leiders zoals Slobodan Milosevic. Niewierra geeft met haar uitleg van de politieke situatie in Bosnie-Herzegowina van die tijd een duidelijk statement dat nog steeds heel actueel is. Het doet op de lezer een appèl, namelijk: 'Word geen mak schaap dat achter een krijsende leider aanloopt', aldus een personage in het boek.
De schrijfster gebruikt regelmatig een quote aan het begin van een nieuw hoofdstuk. Dit brengt een verdieping aan in de betekenis van de inhoud van de hoofdstukken, een filosofisch tintje.

'Reizen is de beste manier van zelfstudie.'
Karl Julius Weber, Duits satiricus en schrijver (1767-1832)

Juist de mix van geschiedenis, thrillerelementen en het vleugje romantiek gecombineerd met de heldere schrijfstijl maken deze roman zeer lezenswaard.

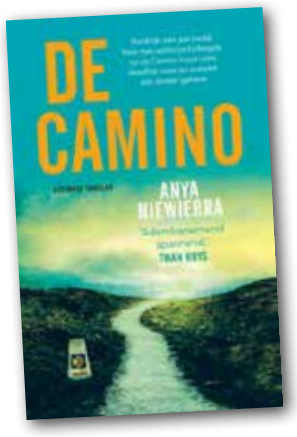

Anya Niewierra, 'De Camino', Luitingh Sijthoff, 2022, € 15

• Hanneke von Meijenfeldt
LEESCLUBLID IN ROKKEVEEN

UITGELEZEN

In de komende maanden van deze 8e jaargang van *Kerk in Zoetermeer* worden de boekrecensies in de rubriek UITGELEZEN verzorgd door leden van een aantal leesclubs en leeskringen in Zoetermeer. In het zomernummer van vorig jaar kwamen zij bij het thema 'Neem en lees' op de voorpagina voor het voetlicht.

UITGELEZEN

Leven in altijd aanwezige achterdocht

In de proloog van haar boek *Het achtste leven (voor Brilka)* schrijft Nino Haratischwili: 'Ik schrijf over een eeuw die iedereen heeft bedrogen en misleid en waarin iedereen hoop koesterde.' De vuistdikke roman gaat over een familie in Georgië en het verhaal wordt opgedragen aan de jongste telg van de familie.
De oudste generatie accepteert 'schijnbaar' de onderdrukking in hun leven. Na de Grote Oorlog (de Eerste Wereldoorlog) hebben ze hun handen vol om weer een behoorlijk bestaan op te bouwen. Grootvader heeft een succesvolle chocoladefabriek en die welvaart maakt hen bij anderen weer verdacht. Tussen de regels lees je de altijd aanwezige achterdocht. Maar de volgende generaties nemen niet zondermeer alles voor lief. Wat dan ook spanning geeft en vaak ook verdriet. Doordat je als lezer meegenomen wordt door de jaren heen, krijg je ook een duidelijke inkijk hoe het land Georgië de Tweede Wereldoorlog onderging en ook van de tijd daarna. Het Westen werkt volop aan de wederopbouw en zij worden in Georgië nog onderdrukt en hebben weinig tot geen bewegingsvrijheid.
Op een zeer boeiende wijze neemt Nino Haratischwili je mee door de levens van acht generaties. Spanning, liefde, haat, cultuur en poëzie, het komt allemaal indringend langs. Zeker in deze tijd, waar iedereen zijn en haar mening wil geven, grijpt dit boek je bij de keel – in levens en omstandigheden waar het woord mening buiten de muren van je huis zelfs niet in de mond genomen mag worden.

Auteur Nino Haratischwili was in januari te gast bij Wintergasten op NPO2. Van haar monumentale familie-epos over levens verbonden met de opkomst en ondergang van de Sovjet-Unie, is er nu ook een theaterproductie, onder regie Nina Spijkers.

• Marjolijn van der Haven-Verweij
KiZ-REDACTEUR EN FERVENT LEZER

Nino Haratischwili, 'Het achtste leven (voor Brilka)', Atlas Contact, 2019, € 22,99